

Marek Dráb: Počátky *bluegrassu* v Československu v 60. a 70. letech 20. století z hudebně-antropologické perspektivy. Bakalářská práce. Vedoucí práce Doc. PhDr. Zuzana Jurková, Ph.D., FHS UK, Praha, 2020, 66 str.

Posudek oponentky

Bakalářská práce Marka Drába si klade si za cíl z hudebně-antropologické perspektivy „popsat počátek bluegrassové hudby v Československu a jeho specifika“ (s. 15) a na tomto základě pak „zkoumat proces vytváření tzv. imaginární Ameriky a jeho interakci s bluegrassovým hudebním světem v Československu 60. a 70. let 20. století“ (s. 15). Hned v úvodu práce autor vhodným způsobem reflektuje svoji pozici vůči zkoumanému tématu, založené na více než třicetileté aktivní hudební zkušenosti s tímto žánrem v Čechách: jako insider s vysokým subkulturním kapitálem měl zcela výjimečný přístup ke klíčovým hudebníkům místní zakladatelské generace. (Například s jedním z nich, Janem Vyčítalem, přímo hrál v kapele.)

V teoretické kapitole autor představuje koncept imaginárního západu Alexeje Jurčaka i Baršův komentář ve vztahu k možné aplikaci na Československo během komunismu. Český bluegrassový svět pak vhodně chápe i pomocí Jurčaka jako „jistý druh ‚deteritorializované‘ reality, pro jejíž popis se nehodí binární kategorie podpora státu nebo opozice vůči němu“ (s. 12). Dále krátce diskutuje pojem kulturní apropriace a některé základní etnomuzikologické koncepty (i když na můj vkus příliš stručně): Merriamův tříšložkový model antropologického studia hudby, Turinovy typy provozování hudby, letmo se dotkne hudebního světa (Jurková). Naopak podrobně pracuje se studii o americkém bluegrassu (např. Rosenberg a Cantwell) a především se studii amerického etnomuzikologa Lee Bidgooda o českém bluegrassu. Na Bidgoodův výzkum pak explicitně navazuje. Zaprvé v teoretických východiscích: představuje koncept českého amerikanismu i Bidgoodovu formulaci „in-betweeness“ jako hlavního rysu českého bluegrassového světa.

Velmi pozitivně hodnotím, že Marek Dráb jasně formuluje vůči Bidgoodovu výzkumu svoji vlastní výzkumnou „niku“ především ve vztahu k vzorku: provedl polostrukturované rozhovory se sedmi klíčovými hudebníky první generace tohoto hudebního světa u nás, z nichž mnozí již vzhledem k věku a zdravotnímu stavu rozhovory jinak neposkytují. Autor svůj vzorek argumentuje (včetně absence ženských hudebnic) a své informanty jednotlivě pečlivě představuje, protože je s jejich souhlasem neanonymizoval. (Etickou stránku věci vhodně diskutuje v jedné z podkapitol.) Správně uvažuje i o limitech svého zkoumání, když reflektuje jednak komplikace, které nastaly během procesu sběru dat vzhledem k věku a zdravotnímu stavu indormantů, tak i průběh rozhovorů, v němž mu jeho insiderská pozice byla chvílemi naopak spíše nevýhodou. Bohužel však neuvádí, *kolik* rozhovorů v jaké *délce* celkem provedl, ani v jakém časovém období. Ani na konci práce nenajdeme seznam rozhovorů, další primární zdroje získané nevtíravými přístupy se pak rozplývají v seznamu literatury. Vzhledem k tomu, že autor v empirické části představuje bohatá data, které pečlivě cituje včetně data provedení rozhovoru, se jistě jednalo o neúmyslné opomenutí. Krátce řečeno: z empirické části je sice zjevné, že autor měl dat více než dost, a tedy neměl problém s jejich saturací, ovšem měl by požadované údaje uvést při obhajobě. Podkapitola o analýze obsahuje nejpodstatnější údaje, ale zasloužila by rozvést.

Marek Dráb svá data z rozhovorů představuje především pomocí přímých citací, které vhodně kontextualizuje, podporuje je citacemi a fotografiemi z pramenů i vlastními fotografiemi. Data z rozhovorů pak doplňuje svojí analýzou hry na *banjo* a bluegrassovou kytaru, opřenu o vlastní notové zápisy. Především bych chtěla vyzdvihnout pasáže, kde autor pomocí své hudební expertízy do detailu skvěle vysvětluje data z rozhovorů, v nichž jeho informanti reflektují různé aspekty a úskalí tvorby bluegrassového zvuku v tehdejších podmínkách, a to včetně specifické techniky hry na různé nástroje. Mimořádně zajímavé jsou také pasáže o DIY úsilí hudebníků při stavbě jinak nedostupných nástrojů. Pozornost věnuje i tvorbě původních písňových textů v češtině, které jsou jedním z charakteristických rysů českého *bluegrassu*. Výborně tak přispěl k porozumění bluegrassu jako kulturní praxe, která je jednak závislá na specifické materialitě, tak i hluboce vtělená, a proto jen těžko napodobitelná. Fakt, že v situaci deteritorializovaného kulturního toku nabrala v Československu nové podoby a významy, není sám natolik překvapivý. Zajímavé jsou však důvody a způsoby, jimiž se tak stalo.

Marek Dráb svoje data průběžně interpretuje především pomocí konceptu „imaginární Ameriky“, v němž navazuje jak na Jurčáka, tak Bidgooda, ovšem s vyzdvižením dalších místních specifik, především trampingu. Imaginární Amerika se mi zdá být výstižnou metaforou romantických představ první generace českých bluegrassových muzikantů, jejich touhy dokonale napodobit, jež je v daných podmínkách paradoxně nutila k fascinující DIY kreativě, ale i jejich *agency* ve vztahu k mocenskému rozložení, v němž žili. Samotný závěr práce je funkční, ale snad až příliš stručný. Zaujala mne především poznámka, že druhá generace českých bluegrassových hudebníků napodobovala svoje české, ne americké vzory. Této linii by jistě stálo za to se věnovat v navazujícím výzkumu.

Po formální stránce je práce v pořádku, obsahuje všechny požadované náležitosti. Text je promyšleně organizován, má logickou a koherentní strukturu. Kromě několika málo krkolomnějších formulací je argumentace vedena jasně a opírá se o hojně příklady z vytvořených dat. Autor správným způsobem parafrázuje i cituje, správně tvoří odkazy. Rovněž seznam literatury a zdrojů je zpracován dobře, až na drobné výjimky (např. nesprávně vytvořené bibliografické citace dvou článků z elektronických zdrojů) a ono smíchání primárních a sekundárních zdrojů. Jazykových chyb a překlepů jsem našla minimálně.

Předkládaná bakalářská práce Marka Drába po obsahové i formální stránce rozhodně splňuje standardní nároky kladené na kvalifikační práce tohoto typu, v některých ohledech je dokonce přesahuje. Vzhledem ke zmíněným drobným nedostatkům navrhuji hodnotit práci jako výbornou až velmi dobrou, v závislosti na výkonu při obhajobě.

V Praze, 19. 6. 2020

Mgr. Veronika Seidlová, Ph.D.